

Hr Janar Holm
Riigikontrolör

08.11.2021

Arupärimine Haridus- ja Teadusministeeriumi kiirtestide hankest

Lugupeetud riigikontrolör Janar Holm

Riigikontrolli tegevuse eesmärk on majanduskontrolli kaudu anda Riigikogule ja avalikkusele kindlustunne, et avaliku sektori vahendeid kasutatakse seaduslikult ning tulemuslikult. *[Riigikontrolli seadus §3]*

Vastavalt ajakirjanduses esitatud infole on sattunud kahtluse alla HTMi poolt oktoobris läbi viidud üldhariduskoolide kiirtestide ostmise firmalt Selfdiagnostics OÜ summas 5 132 000 eurot. Tellimus on läbipaistmatu ning konkurendid ja ajakirjandus on seadnud kahtluse alla selle aususe.

Riigihangete seaduses on sõnastatud eesmärk: „tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel.“ *[RHK § 2 (1)]*

Erinevad meediaväljaanded on välja toonud, et ministeerium eelistas ühte ettevõtet olukorras, kus turul tegutseb ligikaudu 10 ettevõtet, kellel oluks võimekus kiirtestide hankes osaleda.

Haridus- ja teadusministri Liina Kersna teadusnõunik Mario Kadastik on ajakirjanduse vahendusel öelnud, et testide hanke osas oli neil „*reaalselt aega otsustamiseks kümme minutit*“ ning seetõttu ei olnud aega uurida, kas lisaks Selfdiagnostics OÜ-le ja SYNLAB Eesti OÜ on veel pädevaid ettevõtteid, kellelt pakkumist küsida *[<https://www.postimees.ee/7379271/jokk-kobarkakk-haridusministeerium-pidi-viiemiljonilise-otsuse-tegema-kumne-minutiga>]*

Tekkinud olukord on seda arusaamatum, et koolides kiirtestide kasutuselevõtmise ettepanekut on kaalutud pikalt. Juba 2. märtsil 2021. aastal tegi Teadusnõukoda vastava ettepaneku valitsusele *[<https://pilv.riigikantselei.ee/index.php/s/Ljbx8Yc6s9ANGQ6#pdfviewer>]*. 18. märtsil ütles haridus- ja teadusministeeriumi asekanstler Pärt-Eo Rannap ERRile, et 2021. aasta sügiseks eraldatakse õppeasutustele kiirtestide tarbeks 850 000 eurot. *[<https://www.err.ee/1608216595/koolid-ja-lasteaiad-saavad-ueks-oppeaastaks-850-000-euro-eest-kiirteste>]*

Lähtudes eeltoodust palun vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse paragrahvi 139 alusel järgmistele küsimustele.

1. Tänapäevaks on Terviseamet alustanud Selfdiagnostics OÜ suhtes järelevalvemenetlust. Terviseameti meditsiiniseadmete osakonna juhataja Tagne Ratasepa sõnul puudutavad põhjendused nii eestikeelse kasutusjuhendi puudumist ning Selfdiagnostic OÜ enda koostatud kasutusjuhendit. Kas HTM tegi hanke läbiviimisel endast kõik olenevat, et neid probleeme ennetada?
2. HTM on väitnud, et väljavalitud ettevõtja on varem viinud koolis läbi kiirtestimise pilootprojekti, mistõttu tuli just teda eelistada. Kas selline selgitus pädeb arvestades asjaolu, et viimase 1,5 aasta jooksul on erinevad haiglad, haridusasutused ja riigiasutused tellinud hankekorras kiirteste mitmetelt erinevatelt ettevõtelt?
3. Meedia vahendusel on selgunud, et kiirtestide hanke kulu testi kohta on olnud 1,35-1,5 eurot tükk. Selfdiagnostics OÜ-ga sõlmitud tehingus maksti eeldatavasti aga testi eest 2,5 eurot. Kas HTM on tegutsenud kooskõlas riigihangete seadusega ning taganud, et hanke käigus on tagatud aus konkurents ja läbipaistvus ning tagatud maksumaksja raha kuluefektiivne kasutamine?
4. Õhtuleht on välja toonud, et pärast teabenõude esitamist saatis HTM neile lepingu, millest suurem osa oli viitega ärisaladusele kinni kaetud. [<https://www.oh tuleht.ee/1047771/avalikkusega-jagatakse-vaid-kubet-selline-naeb-valja-haridusministeeriumi-viie-miljoni-euro-suurune-kiirtestileping>] Milline on Riigikontrolli hinnang HTMi otsusele, mitte jagada kiirtestide hankimisega seotud detaile?